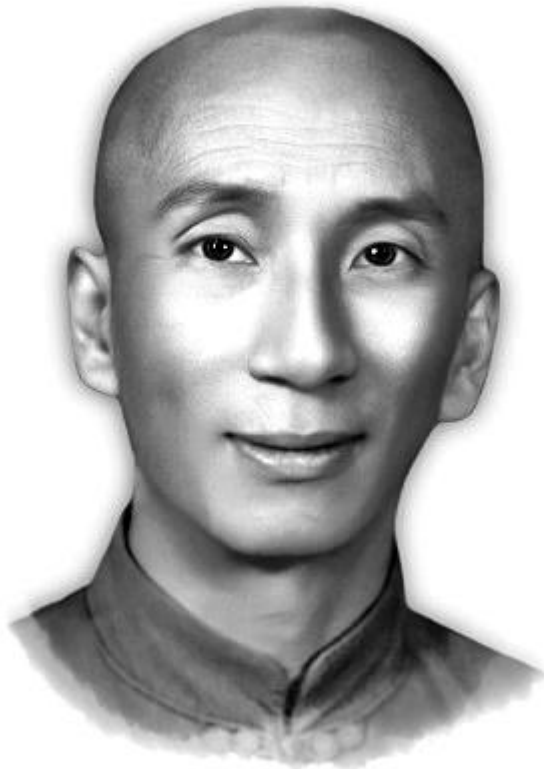

Sławomir Oleszek
Gdańsk, 2022

Yip Man

w pięćdziesiątą rocznicę śmierci 1972-2022

Yip Man

Yip Man (葉繼問) przyszedł na świat w końcu XIX wieku, jako drugi syn państwa Ng Shui i Yip Oi Dor. Domniemywany rok urodzenia to 1899. Był narodowości Han. Jego rodowy dom mieścił się w „Ogrodach Morwy” Sang Yuan w hrabstwie Nam Hoi w Foshan na terenie prowincji Guangdong. Był dzieckiem słabym i chorowitym. Pochodził z jednej z najbogatszych rodzin Foshan, która głównie zarządzała uprawami pól morwy, produkcją bawełny i jedwabiu.

W późniejszych latach został uznany Wielkim Mistrzem Ving Tsun (詠春宗師).

Według deklaracji jaką złożył podczas identyfikacji emigracyjnej w Hong Kong'u w 1949 roku, urodził się 1 października 1893 r. Wskazany rok urodzenia budzi jednak wiele kontrowersji w zestawieniu z innymi danymi biograficznymi. Rok urodzenia mógł celowo zostać zniekształcony z uwagi na grożące mu niebezpieczeństwo. Podanie innej daty, niż prawdziwa utrudniało skojarzenie Yip Man'a przez służby kontrwywiadowcze Chińskiej

Republiki Ludowej, gdyby zechciał odwiedzić Foshan po zamknięciu granicy państwa. Przyjmując rok urodzenia 1893 za wiarygodny i datując początek nauki Wing Chun u mistrza Chan Wah Shun'a (陈华顺) na rok 1906, miałyby wówczas 13 lat. Poza powyższym powiela się jednak informacje, że treningi rozpoczęły w wieku lat 7, co wskazuje na rok urodzin 1899, jako obecnie domniemywany.

Yip Man był ostatnim 16-tym uczniem przyjętym przez mistrza Chan Wah Shun'a, który po tym, jak doznał udaru ograniczył swoją działalność trenerską i skierował młodzieńca na dalsze lekcje do drugiego oficjalnego ucznia Ng Chung So (吳仲素). Pod jego opieką trenował trzy kolejne lata. W 15 roku życia Yip Man z pomocą rodziny, zwłaszcza Leung Fut Ting'a, czy też Pang Wei Ting'a (庞伟庭) przeniósł się do Hong Kong'u, aby tam rozpocząć naukę w „St. Stephen's College” (香港聖士提反書院), który znajdował się w nadmorskiej osadzie Stanley. To prestiżowa szkoła średnia, która przyjmowała do swojego grona wyłącznie dzieci z zamożnych rodzin chińskich, oraz dzieci obcokrajowców mieszkających w Hong Kong'u.

W 1909 roku, jak wynika ze wspomnień jego synów Yip Chun'a i Yip Ching'a, miało mieć miejsce zdarzenie, podczas którego Yip Man był świadkiem użycia przemocy wobec kobiety ze strony brytyjskiego policjanta. Gdy wstawił się za nią, policjant próbował zaatakować również

jego. Yip Man odparł zamach przy użyciu technik Wing Chun i powalił policjanta na ziemię. Zdarzenie obserwował kolega z klasy imieniem Lai. Opowiedział tą historię Leung Bik'owi (梁璧), który był jego sąsiadem i mieszkał w tym samym domu. Dzięki temu Yip Man został zaproszony na prywatne spotkanie do domu Lai'a.

Leung Bik był drugim z dziewięciu synów słynnego boksera Wing Chun Leung Jan'a, który do czasu przejścia na emeryturę i przeprowadzki z Foshan do Gulao nauczał tam Wing Chun, między innymi mistrza Chan Wah Shun'a. Ten jak wiadomo był pierwszym nauczycielem Yip Man'a i potem zachęcił go do kontynuowania praktyki kungfu u mistrza Ng Chun So.

Spotkanie z Leung Bik'iem rozpoczęło się w przyjaznej i pełnej kurtuazji atmosferze. Gdy jednak rozmowa zeszała na temat Wing Chun, Leung Bik poprosił Yip Man'a o zademonstrowanie dwóch pierwszych form Siu Lim Tao i Chum Kiu. Potem zaproponował wspólne Chi Sau.

Po pokonaniu krótkiego dystansu Yip Man został dwukrotnie skontrowany w kilku prostych ruchach. Bardzo to przeżył, bo wierzył w swoje siły i bardzo dobre kungfu, które tym razem go zawiodło. Dręczył się przegraną do tego stopnia, że chciał porzucić ćwiczenia.

Po niedługim czasie Leung Bik odezwał się za pośrednictwem Lai'a i ponownie zaprosił go na spotkanie, które zakończyło się prośbą Yip Man'a, aby nauczył go Wing Chun. Leung Bik zgodził się, a wspólna praktyka trwała potem od 1909 roku, aż do jego śmierci w 1911 roku.

W 1917 roku, w wieku 24 lat Yip Man opuścił Hong Kong i powrócił do Foshan. Podjął się pracy wywiadowczej i wąsko nauczał Wing Chun w kręgu podwładnych, policjantów, wojskowych oraz osób najbliższych. Tradycyjnej szkoły typu kwoon jednak nie otworzył i nie nauczał publicznie. Ożenił się z Cheung Weng Sing (張永成). Z tego związku urodziło się siedmioro dzieci, ale trójka zmarła bardzo młodo. Przeżyło dwóch synów Yip Chun (葉準), Yip Ching (葉正), oraz dwie córki Shi Wu (適伍) i Shi Wu (適吳), lub po kantońsku Yip Nga Sum (葉雅心) i Yip Nga Wun (葉雅媛).

W Foshan Yip Man rozwijał się zawodowo. Zaczął pełnić odpowiedzialne funkcje szefa Wydziału Kryminalnego Korpusu Śledczego Biura Bezpieczeństwa Publicznego rządu Kuomintangu (任國民黨政府公安局刑偵總隊隊長主管), głównego inspektora i kapitana Komendy Głównej Obrony Guangzhou. Ponadto, pełnił kierowniczą rolę w Zespole Patrolowym Okręgu Południowego Dowództwa Garnizonu Guangzhou (廣州市防衛本部南區巡邏隊大隊長).

W 1938 roku po zajęciu Foshan przez wojska japońskie, z domu Yip Mn'a na terenie „Ogrodów Morwy” uczyniono jedną z siedzib władz okupacyjnych, co doprowadziło posiadłość do ruiny.

W 1941 roku został poproszony przez swojego przyjaciela Chow Ching Chuen'a (周清泉), właściciela „firmy tekstylnej” Luen Cheong (聯昌花紗行) o udzielanie lekcji Wing Chun jego synom i kilku ich znajomym w przystosowanym do tego pomieszczeniu magazynowym na terenie zakładu. Budynek Luen Cheong mieścił się niecały kilometr od domu Yip Man'a przy ulicy Weng Ngon (永安). Prowadzenie treningów pozwalało na podreperowanie budżetu. Zajęcia odbywały się pomiędzy 1941, a 1943 rokiem. Najstynniejszymi uczniami z tej pierwszej, nieoficjalnej jeszcze klasy zostali siostrzeniec (外甥) Chow Ching Chuen'a imieniem Lun Gai (倫佳), oraz jego bardzo dobry kolega Kwok Fu (郭富). Propagowali oni Wing Chun do końca swoich dni. Mistrz Kwok Fu zmarł w 2011 roku, a mistrz Lun Gai w 2014 roku.

W okresie, gdy Yip Man mieszkał w Foshan, niekiedy nazywanym tzw. „Okresem Foshan” oddzielającym jego życie od „Okresu Hong Kong”, poznał wielu znamienitych mistrzów chińskiego boks. Jego dom był dla nich zawsze otwarty. Przyjaźnił się między innymi z mieszkającym po sąsiedzku Yuen Kai Shan'em. Co prawda reprezentowali inne szkoły Wing Chun, ale zbliżyli się na tyle do siebie, że Yuen Kai Shan nauczył Siu Lim Tao jego pierwotnego syna Yip Chun'a. Sam też uczył się od Yuen Kai Shan'a techniki Chi Sau. Nazywani byli w środowisku kungfu wraz z mistrzem Yiu Kai „Trzema Bohaterami Wing Chun” (詠春三雄).

Kilka miesięcy po zakończeniu II-giej Wojny Światowej, w 1946 roku objął urząd kapitana Zespołu Kryminalnego Departamentu Policji Foshan, głównego inspektora i został pełniącym obowiązki naczelnika (佛山警察局刑偵隊隊長、督察長、代理局長).

Cheung Weng Sing

W organach ścigania zajmował się działaniami dochodzeniowo-śledczymi. Za sprawą Kuomintangu uzyskał stopień pułkownika Armii Narodowej.

Gdy pod koniec 1949 roku chińska partia komunistyczna wygrała wojnę domową z republikanami, Yip Man należący do Kuomintangu obawiał się ciężkiego śledztwa ze strony partyjnego wywiadu i służb bezpieczeństwa. Te mogły objąć represjami całą rodzinę. Pełen obaw postanowił niezwłocznie wyemigrować z Foshan. Skorzystał z przepustki służbowej i nocą wyjechał do znajomych mieszkających w Makau. Stamtąd po jakimś czasie udał się prosto do Hong Kong'u, gdzie podczas wymiany dowodu osobistego oświadczył, że nazywa się Ye Yi (葉溢), podczas gdy mandaryńskie dane to Ye Wen. Jako datę urodzenia podał też rok 1893, który poprzez upływ czasu uprawdopodobnił się.

W 1950 roku w Hong Kong'u rozpoczął pracę w „Związku Restauratorów Kowloon” (九飯店職工總會). Dzięki pomocy ze strony Leung Sheung'a uzyskał etat „instruktora samoobrony”.

Leung Sheung był sekretarzem „Związku” i udzielił Yip Man'owi wszelkiej pomocy w prowadzeniu zajęć, został też jego pierwszym oficjalnym uczniem Wing Chun. Pierwotnie to Leung Sheung miał objąć etat instruktora, ale odstąpił go Yip Man'owi dlatego, że słyszał wcześniej pochlebne informacje na temat Wing Chun i bardzo chciał się nauczyć tej metody walki.

Po pewnym czasie Yip Man otworzył prywatną szkołę Wing Chun, którą dwukrotnie przeniósł na ulice Hoi Tan w Sham Shui Po i Lee Tat w Yau Ma Tei. Niektórzy jego uczniowie i ich uczniowie z kolejnych pokoleń współzawodniczyli tocząc formalne i nieformalne walki z mistrzami i adeptami innych chińskich szkół kungfu. Początkowo nie odnosili wyraźnych sukcesów, ale później ich zwycięstwa rozślawiły dobre imię Yip Man'a, jako trenera boksu Wing Chun.

Związał się z o wiele młodszą konkubiną pochodzącą z Szanghaju (上海婆). Z tego związku urodził im się syn Yip Siu Wah, po mandaryńsku Ye Shao Hua (葉少華). Sprawy z tym związane były przedmiotem poważnych konfliktów Yip Man'a z uczniami, ponieważ jego wybranka była silnie uzależniona od opium i coraz bardziej wciągała w uzależnienie również jego, co komplikowało szkolenia z zakresu Wing Chun.

W 1960 roku w Foshan zmarła jego żona Chang Weng Cheung (Zhang Yong Cheng), a dwa lata później, w 1962 roku do Hong Kong'u przybyli synowie Yip Chun i Yip Ching, którzy zamieszkali w jego domu.

W 1964 roku Yip Man przeprowadził się na ulicę Tong Choi w Mongkok, w Kowloon, gdzie przyjmował prywatnych uczniów. W 1967 roku wraz z synami i głównymi uczniami rozpoczął prace nad założeniem Stowarzyszenia „Hong Kong Ving Tsun Athletic Association” (香港詠春拳體育會).

W 1968 roku został jego pierwszym prezesem, a zastępcą czwarty oficjalny uczeń Wong Shun Leung. Przy tej okazji zmienił dotychczasową pisownię Wing Chun ustalając nową nazwę anglojęzyczną Ving Tsun.

W tym samym 1968 roku wycofał się z oficjalnego nauczania kungfu i przyjął Leung Ting'a na ostatniego „ucznię zamkniętych drzwi”.

W 1972 roku u Yip Man'a nasiliły się objawy raka krtani. W wyniku szybkich postępów choroby miewał trudności z oddychaniem i systematycznie opadał z sił.

Coraz częściej odpoczywał leżąc wygodnie na sofie w swoim domu przy ulicy Tong Choi, na której też zmarł 2 grudnia.

Około 6 tygodni przed śmiercią poprosił swoich synów Yip Ching'a i Yip Chun'a, oraz ucznia Lau Hon Lam'a, aby sfilmowali go wykonującego formy systemu Ving Tsun. Dzięki temu powstał unikatowy zapis trzech form Siu Lim Tao, Chum Kiu i Muk Yan Chong.

W ostatnich tygodniach listopada był już bardzo osłabiony i niepewnie stał na nogach. Poza wymienionymi formami miał zamiar nagrać jeszcze Biu Jee, Bart Cham Dao i Luk Dim Boon Kwun. Jego synowie odradzili mu jednak z uwagi na to, że mogłoby dojść do gwałtownego pogorszenia stanu zdrowia. Wierzyli bowiem, że ich ojciec odzyska siły i wówczas będzie można kontynuować nagrania.

Yip Man przez ostatnie 20 lat, począwszy od 1950 roku nauczał w Hong Kong'u wiele osób, niektóre sporadycznie i obawiał się, że wśród nich znajdą się i tacy, którzy z powodu niepełnej wiedzy mogą w przyszłości zmieniać prawidłowy przekaz stylu uzupełniając go elementami, których nigdy nie nauczał.

Sfilmowanie poprawnie wykonanych form Ving Tsun pod koniec życia Yip Man'a było więc jedynym sposobem na wyeliminowanie błędów i przeinaczeń, a przy tym na utrwalenie wzorca systemu Yip Man Ving Tsun, który chciał po sobie pozostawić jako główny mistrz szkoły tej sztuki walki w Hong Kong'u.

Yip Siu Wah

